

Takáts Gyula Emlékmúzeum

– Megnyitó beszéd –

Amikor itt, Takáts Gyula egykori lakóházában – a most megnyíló emlékmúzeumban – az a megtiszteltetés jut osztályrészemül, hogy a Berzsényi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság elnökeként szerepet vállalhatok az emlékház megnyitásában, a személyes emlékek rajzásával kell megküzdenem. Ennek a háznak ugyanis a múlt ad jelentőséget, karaktert és lelket – az, hogy a költő itt töltötte el élete nagy részét, itt hajolt a fehér papiros fölé, itt fogadta barátait és vendégeit.

Nem tudnám megmondani, hogy mikor jártam először ezek között a most megújított falak között, legalább négy évtizeddel kellene hátrálnom az időben addig, amidőn először fogadott a ház gazdája – jó szóval, dedikált könyvvel és természetesen becehegyi borral. Arra viszont nagyon jól emlékszem, hogy mikor jártam itt utoljára a gazda életében. A Berzsényi Társaság összejöveteléről látogattunk el a költőhöz, ő már nem tudott személyesen részt venni az összejövetelen. Gyula (sokaknak Gyula bácsi) akkor már a betegszoba foglya volt, egy nagy karosszékben üldögélt, ott gyűltünk köréje, volt, akinek már csak a szőnyegen jutott hely. A házigazda nem tagadta meg magát: becehegyi borral kínálta vendégeit, s ha nehezen ejtette is a szavakat, szabatos mondatokban mondott véleményt a Társaság munkájáról és feladatairól.

Most mintha ismét itt volna közöttük: a régi bútorok és festmények, a gazdag könyvespolcok – minden ismerős. Minden Takáts Gyulára emlékeztet, minden az ő életének része volt, és ahogy verseiből, ezekből a kisebb-nagyobb részletekből is össze lehet rakni ezt a munkás életet. Minden tárgynak, képnek, kerámiának, könyvnek megvan a maga története, ezek a történetek nem egyszer keltek életre Takáts Gyula verseiben. Élete volt az otthonnak, akárcsak más írói emlékházaknak, Berzsényi Dániel niklai kúriájára, Babits Mihály szekszárdi szülőházára, Illyés Gyula tihanyi menedékhelyére és a többire gondolok. Ezek az emlékházak a magyar irodalom szakrális helyei, persze nem csak tisztelni kell őket, hanem „használni”: látogatni, tanulmányozni, gondozni is. Különösen a fiatalabb nemzedékeknek, hiszen a személyes élmények erejével kötik ezeket a nemzedékeket irodalmunk belső világához, teszik átélhetőbbé a klasszikus műveket.

Amikor örömömnek adok kifejezést azon, hogy Takáts Gyula otthona irodalmi emlékházként nyitja meg kapuját az érdeklődők előtt, nem hallgathatom el aggodalmamat amiatt, hogy a költő egyik legkedvesebb „szellemi gyermeke”: a Somogy című folyóirat, amelynek a ház gazdája szerkesztője, állandó munkatársa és mentora volt, milyen nehéz helyzetbe került amiatt, hogy a folyóiratokat támogató kuratórium megvonta tőle a segítséget. Már csak Takáts Gyula emléke miatt is méltatlan és érthetetlen ez a döntés, hiszen a folyóirat sorsa összefonódott Takáts Gyula munkásságával és ma is összefonódik örökségével.

Ezt az örökséget mindazonáltal őrizzük és gondozzuk tovább. A Berzsényi Társaság, Kaposvár kulturális élete, a Somogy (ha túléli a méltatlanságot) és

persze a magyar irodalom közössége meg fogja őrizni Takáts Gyula emlékét és költészetét. Megőrizzük ezt a házat is, amely maga is örökségünk része és mint ilyen, nem csak a múltat őrzi, a jövőnek is műhelye lehet. Mi mindenesetre itthon vagyunk a falai között.

PARILL ARANY

A család nevében

A mai napon, az Emlékház megnyitása alkalmából, mi családtagok egyszerre síró és nevető szemmel állunk Önök előtt.

Síró szemmel azért, mert búcsút veszünk a családi háztól, ahol gyerekeskedtünk, ahova emlékek végtelen hosszú sora köt. Ahol a nagypapa hegedűszóval ébresztett, ahol a nagymama kényeztetett minket, ahol a diófák alatt játszottunk. Ahol csak szépet és jót adva neveltek bennünket.

A háznak különös hangulatot kölcsönzött az előttünk járó generációk emléke. Az itt hallott családi történetek megtanítottak bennünket tisztelni és őrizni elődeink hagyományait és szeretni Kaposvár városát.

Ide mindig hazajöttünk, mert hazahívott a város, a ház és hazahívtak a sírok a temetőben.

Ugyanakkor a szemünk nevet is, mert beérve látjuk a gyümölcsét annak a sok munkának, Gyula bátyánkkal folytatott beszélgetésnek, tervezgetésnek, amelyek a majdani emlékház körül forogtak. Ezek a falak tanúai annak, hogy mennyit foglalkozott Gyula bátyánk az emlékház gondolatával és mennyire hitt a megvalósulásában. Visszagondolva ezekre az időkre, elmondhatom, milyen jó érzés, hogy résztvevői voltunk ennek a folyamatnak, és így elképzeléseinek letéteményesei lehettünk.

Ő eltervezte, elrendelte, mi pedig közös erővel létrehoztuk az emlékházat. Gyula bátyánk emlékének ápolásában a város továbbra is számíthat ránk, mint ahogy mi is bízunk szeretett városának támogatásában, hogy a ránk hagyott Takáts Gyula Irodalmi Alapítványt sikeresen működtetessük. A mai napon új fejezet kezdődik a ház életében.

Mostantól kezdve nemcsak a család, hanem a köz érdekében őrzi, és adja tovább a falai között mindig is jelenvolt alkotó szellemet és a művészet szeretetét.

Nagybátyánknak az volt a célja, abban bízott, hogy az emlékház és a családi-ból immár múzeumi tárgyakká vált berendezés az idelátogatók szellemi gyarapodását szolgálja.

Búcsúzva családi házunktól, kívánjuk az Emlékháznak, hogy az elkövetkező években értő kezek szeretettel viseljék gondját!

(dr. Fülöp Kálmánné, dr. Parill Arany Takáts Gyula unokabúga. Németországban él. Kíszyermekként, testvérével, Parill Orsolyával együtt évekig a kaposvári családi házban nevelkedett. Takáts Gyula végrendeletében őket jelölte meg általános örököseinek, és rájuk bízta az emlékház ügyének gondozását.)